

MUNKAVERSENY*

I.

A gyár munkatermeiben futótűzként terjedt el az üzemi bizottság felszólítása: a munkásnők kezdjék meg az egyéni munkaversenyeket; mutassák meg, hogy ki az ügyesebb, szorgalmasabb, ki tud szebb munkát végezni.

Pintérné és Rabákné közönyösen fogadták ezt a felszólítást. Ők már régi munkások, kézügyességük a legnagyobb, de hogy való-e ez a megállapításuk, erről még eddig nem győződtek meg és így hiúságukban úgy gondolták, hogy ők csak egymással vehetik fel a versenyt, mert ezek az „újdonsültek“ velük, régi kipróbált munkaerőkkel úgysem mérkőzhetnek. Saját büszkeségük azonban visszatartotta őket attól, hogy kihívják egymást. Mert mindkettő úgy gondolta, hogy ő a legjobb munkaerő a munkateremben és nem kérheti társát — mint nála gyengébbet — a munkaverseny megindítására. Csak a náluknál sokkal fiatalabb munkásnőket biztatgatták a verseny megindítására. Természetes, hogy vállalkozó szellem nem akadt közöttük, mert érezte mindegyik, hogy fiatalságuknál fogva sokkal kisebb kézügyességgel rendelkeznek, mint a két idős munkás. A pár éve dolgozókat fel sem szólították, mert biztosra vették, hogy azok között úgysem akad olyan bátor munkásnő, aki velük versenyezni merne.

A két asszony égett a vágytól, hogy fölényét fitogtathassa. De már teljesen lemondtak erről, jelentkező hiányában, amikor hirtelen Pintérné odakiáltott Rabáknéhoz:

— Tudod mit Annus?!... Ha már sénékise mer velünk versenyezni, versenyezzünk mi egymással...

— Mi?... — kérdezte Rabákné meglepődve.

— Mink hát!... Annyi évek után nekünk is szabad kipróbálni, hogy melyikünk az ügyesebb.

— Mért gyűlöljük mi meg Örzse egymást?... Mért legyünk mi egymással halálos ellenségek, annyi, békességben eltöltött idő után? Mert én tudom bizonyosan, hogy amelyikünk veszít, az halála napjáig gyűlölni fogja a nyertest.

— Ugyan né bolondulj mán!... Hát mért gyűlölnének mink egymást?... Hát ez csak olyasféle lesz, mint mikor a gyerekek versenyt futnak egymással... — Na... egyezzel bele.

— Nem bánom!... De csak úgy, ha nem lesz belüle harag... Úgy szívesen beleegyezek. Szaladj az irodába és jelentsd be, majd addig én vigyázok a gépedre.

Pintérné boldogságtól sugárzó arccal sietett az irodába. Szinte kéjelgett az úton abban a boldog tudatban, hogy most alkalom lesz bebizonyítani, mennyivel ügyesebb, mennyivel szebb munkát tud végezni, mint Rabákné.

* A *Tiszatáj* pályázatán II. díjat nyert novella.

Csakhamar jött is vissza egy bizottsági taggal, aki aláírás végett magával hozta az írást.

Rabákné keze reszketett, amikor aláírta. Megnevezhetetlen, különös érzés futott végig egész testén. Megriadt ettől a különös érzéstől.

— Vesztek — jajdult fel magában. — Érzem, hogy én leszek a vesztes. — De azért nyugodtságot erőltetve magára, kihívóan vágta oda Pintérnének:

— Hónap reggel kezdjük.

Mikor a bizottsági tag a harmadik gépnél ment el, Juliska a gép fiatal munkásnője szerényen kérdezte:

— Szabadna azt az ívet nekem is aláírni?...

Megütközve állt meg az ember a kérdésre, mert váratlanul érte.

— Mit kérdeztél kisleányom? — kérdezte, hogy még egyszer hallja a kérést. Mert sehogy sem akarta elhinni, hogy ez a fiatal lány, aki még alig dolgozik a gépen fél év óta, versenyre merjen lépni két, az egész gyárban elismert, ügyes munkásnővel.

— Azt kérdeztem, aláírhatnám-e, hogy én is résztvőszök a munkaversenybe.

— Nagyon bizony, hogy alá lehet írni! Itt az ív és írd alá, ha te is versenyezni akarsz.

— De mennyire, hogy akarok... — mondta Juliska felvidulva. Kikapta a papirost és ceruzát az ember kezéből és a gépen aláírta.

— Tessék — adta vissza az aláírt ívet. — Holnap reggel kezdjük ugyebár?

— Igen, — mondta az ember visszavéve az ívet. — Holnap reggel kezdődik a verseny és szombaton délbe fejeződik be. De nagyon iparkodj lányom, hogy szegyenbe ne maradj.

És sietve ment be az irodába az örömhírrrel, hogy a négyes munkateremben egy fiatal leány is részt akar venni az egyéni munkaversenyben.

— Talán bizony te is részt akarsz venni a versenyben, hogy aláírtad az ívet? — kiáltott át Pintérné Juliskához.

— Igen! — kiáltotta vissza Juliska.

— Na... le is maradsz, mint a kehes ló a paripa mellett.

— Majd meglátjuk, — válaszolta Juliska egy rakoncátlanokodó fonalat megigazítva.

II.

Másnap reggel Juliska, aki tudta, hogy gépének teljesítménye, amely már így is a norma felett van — nem igen bír el nagyobb teljesítményt, csak egy árnyalattal állította be nagyobb sebességre, amelyet azonban egész héten meghagyott és nem emelt. Figyelte állandóan a gépet, hogy az minél szebb teljesítményt végezzen és közben állandóan dúdolgatott.

Pintérné és Rabákné is az egész munkaverseny alatt csendben voltak, mintha megnémultak volna. Egyiknek sem volt ideje a beszélgetésre. Állandóan gépük működését figyelték. Az idegességükben állandóan nagyobb teljesítményre kényszerítették. Amit a gép azzal bosszult meg, hogy mindig jobban szaggatta a szálakat. Szombaton már a két asszony alig győzte a szakadt szálakat kötözni.

Lopva át-tánéztek Juliskához, aki vígan dalolva egyenletesen működtette gépét, hogy az ne szaggasson. Mintha megbabonázta volna ezt az élettelen nagy testet, olyan egyenletesen, de a rendesnél mégis nagyobb teljesítménnyel dolgozott.

Mindkét asszony meg volt győződve, hogy Juliska csúnyául lemarad. Annál nagyobb erővel versenyeztek ők egymással. Ha észrevette az egyik, hogy a másik gépe csak egy keringéssel is gyorsabban működik, akkor már ő is iparkodott a gépből még nagyobb sebességet kicsikarni. Mire eljött a tizenkét óra, már mindkettő alig tudott a lábán állni. Juliska pedig még akkor is vígan dalolt, füttyült, mintha nem is venne részt a versenyben.

III.

De csak elérkezett az a két asszony által annyira várt tizenkét óra is. Mindhárom gép egyszerre állt meg a megjelent bizottság egyik tagjának intésére. Pintérné meg Rabákné már alig tudtak a kimerültségtől a lábukon állni. Ha még tovább kellett volna dolgozniok, aléltan rognak össze.

A bizottság hosszabb vizsgálat után megállapította, hogy Pintérné és Rabákné teljesítménye alig különbözött néhány pernyi idővel, Juliska azonban kettő órai teljesítménnyel hagyta el a két asszonyt.

Ekkorra már az egész munkateremben leálltak a gépek és a munkásnők ott tolongtak a bizottság körül. Mikor a bizottság kihirdette az eredményt, Pintérné is meg Rabákné is sírva fakadt és kijelentették: hogy Juliska feltétlenül valami babonáságot csinált, mert ők sokkal gyorsabban dolgoztak, mint az a kis csitri lány.

Akkor a bizottság egyik tagja megmagyarázta az egész munkaterem munkásának, hogy ez a csoda úgy keletkezett, hogy Juliska igaz, hogy egy árnyalattal nagyobb teljesítményre kényszerítette a gépét, de ezen sebességet állandóan tartotta és nem változtatta, a gép ezt a sebességet megszokta, nem rakoncátlankodott, hanem állandóan szépen dolgozott. Míg a másik két asszony mindig emelve gépük sebességét, azok mindig jobban szaggattak és a szálak kötözésével elvesztették a gép nagyobb sebessége által nyert időt.

— Ennek az a tanulsága elvtársnőim, hogy a munkás mindig nyugodtan, nem idegeskedve végezze munkáját. Mert mi tudjuk azt nagyon jól — fejezte be szavait —, hogy a gépet nem lehet túlteljesítményre kényszeríteni, mint az embert, mert a gép hamarabb megbosszulja a túlkövetelést. Azért arra kérem a versenyzőket, meg a többi elvtársnőt is, hogy a normát iparkodjanak elsősorban állandóan elvégezni és még ennél valamivel többet és figyelmüket mindig a minőségre fektessék.

Kézfogással a bizottság minden tagja megköszönte a versenyzők munkakészségét és felszólították a munkásnőket a munka folytatására. A gépek az egész teremben újra működésbe léptek, de a különös győzelmet egymás között még sokáig tárgyalták.

Pintérné meg Rabákné pedig elkeseredésükben csak annyit mondtak egymásnak:

— Hát egyformák vagyunk, de jobbak leszünk!